

○ คำพิพากษา
(อุทธรณ์)

(จ. ๒๒)

คดีหมายเลขดำที่ อ. ๑๙๓/๒๕๕๗
คดีหมายเลขแดงที่ จ. ๗๖๔/ ๒๕๖๐

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๒๐ เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐

ระหว่าง { นางหนูเตียน เขจรลาภ ผู้ฟ้องคดี
คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหาร ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
(อุทธรณ์คำพิพากษา)

ผู้ฟ้องคดียื่นอุทธรณ์คำพิพากษา ในคดีหมายเลขดำที่ ๒๕๒/๒๕๕๕
หมายเลขแดงที่ ๙๐๖/๒๕๕๖ ของศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองขอนแก่น)

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นบุตรหนึ่งในจำนวนเก้าคนของนางนำ โพสราษ
ก่อนนางนำถึงแก่ความตายได้ทำพินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมือง ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๐
ณ ที่ว่าการอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร โดยพินัยกรรมระบุให้ตัดทายาทบางราย ได้แก่
๑) นายประมวล โพสราษ ๒) นายอำนาจ โพสราษ ๓) นายนุ่มนวล โพสราษ ๔) นางสาวฉวีงาม
และ ๕) ทายาทของนายชำ โพสราษ และนางพรพนา โพสราษ ทุกคนมิได้รับมรดก
และตั้งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จัดการมรดกตามพินัยกรรม ต่อมานางนำถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ ๓
พฤษภาคม ๒๕๕๓ โดยมีทรัพย์สินมรดก คือ สิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามหนังสืออนุญาตให้
เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔ - ๐๑ ข) แปลงเลขที่ ๒๖ กลุ่มที่ ๑๓๒๑ สารบัญญัติ

/ทะเบียนที่ดิน...

ทะเบียนที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเลขที่ ๓๘๓๐ อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ ๔๖ ไร่ ๑ งาน ๔๖ ตารางวา ศาลจังหวัดมุกดาหารได้มีคำสั่งในคดีหมายเลขแดงที่ ๔๐๓/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๓ ตั้งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จัดการมรดกของนางนา โดยให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย จากนั้นผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำร้องต่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหาร (ส.ป.ก. จังหวัดมุกดาหาร) เพื่อขอรับมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินแปลงเลขที่ ๒๖ ของนางนา ซึ่ง ส.ป.ก. จังหวัดมุกดาหารได้มีหนังสือ ที่ มห ๐๐๑๑/๒๒๑๑ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๕ แจ้งผู้ฟ้องคดีว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ คัดเลือกเกษตรกรซึ่งเป็นทายาทของนางนา จำนวน ๗ ราย ได้แก่ ๑) นายเรียน โพสราข ๒) ผู้ฟ้องคดี ๓) นายประมวล โพสราข ๔) นายอำนวย โพสราข ๕) นายวินัย โพสราข ๖) นางสาวต วิวงาม และ ๗) นายหนุ่มพล โพสราข ให้ได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินเท่ากันหรือใกล้เคียงกันเฉลี่ยประมาณคนละ ๖ ไร่ ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับมติดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดี เนื่องจากเป็นการให้สิทธิแก่ทายาทซึ่งนางนาตัดไม่ได้รับมรดกโดยพินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมืองแล้ว จึงได้ยื่นหนังสืออุทธรณ์คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๕ และนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดีในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ที่เห็นชอบให้แบ่งแยกที่ดินเนื้อที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันซึ่งเฉลี่ยได้คนละประมาณ ๖ ไร่ ให้แก่ทายาทชั้นบุตรของนางนา จำนวน ๗ ราย และให้ผู้ฟ้องคดีกับทายาทที่มีชื่อในพินัยกรรมเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าวตามที่ระบุในพินัยกรรม

ผู้ถูกฟ้องคดีให้การว่า คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ วางหลักเกณฑ์การโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งสรุปได้ว่า... ข้อ ๓ ให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติการโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินต่อไปนี้ ๓.๑ การโอนที่ดินที่ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ให้แก่บุตรที่บรรลุนิติภาวะของผู้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์มากกว่าหนึ่งคน และเป็นกรณีที่พิจารณาเห็นว่าเป็นที่ดินที่มีขนาดแบ่งแยกได้และเพียงพอแก่การครองชีพ ๓.๒ การตกทอดทางมรดกสิทธิ ๓.๒.๑ การตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์กรณีมีบุตรหลายคนขอรับมรดกสิทธิ โดยขอให้แบ่งแยกที่ดิน และที่ดินดังกล่าวสามารถแบ่งได้เพียงพอแก่การครองชีพ

/ก๊ให้จัด...

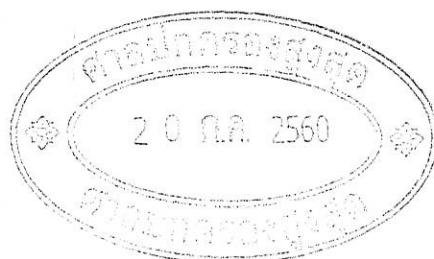
ก็ให้จัดให้แก่บุคคลเหล่านั้นตามส่วนที่ตกลงกัน ๓.๒.๒ ในกรณีตามข้อ ๓.๒.๑ หากพิจารณาเห็นว่าที่ดินไม่สามารถแบ่งแยกได้ให้มีอำนาจกำหนดตัวเกษตรกรผู้เป็นบุตรเพียงรายเดียวเท่านั้นที่จะได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว ๓.๓ การโอนหรือการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ให้แก่ทายาท ดังนี้ ๑) บิดา มารดา ของเกษตรกร ๒) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันของเกษตรกร ๓) พี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกันของเกษตรกร ๔) หลานของเกษตรกร ข้อ ๗ ในกรณีผู้ยื่นคำขอโอนและตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ไม่เห็นด้วยกับการพิจารณาของปฏิรูปที่ดินจังหวัดหรือคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดให้ยื่นอุทธรณ์ต่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับหนังสือแจ้งและให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดส่งคำอุทธรณ์ดังกล่าวให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เพื่อนำเสนอคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบในคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพิจารณาต่อไป การพิจารณาของคณะกรรมการฯ ให้ถือเป็นที่สุด และให้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการฯ มีมติ หากผู้ยื่นคำขอประสงค์จะฟ้องโต้แย้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้ทำคำฟ้องเป็นหนังสือยื่นต่อศาลปกครองภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รับแจ้งหรือทราบคำวินิจฉัยอุทธรณ์ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งกรณีดังกล่าวศาลปกครองสูงสุดได้เคยมีคำพิพากษาในคดีหมายเลขแดงที่ ๒๘๓ - ๒๘๔/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๔ ว่า มติของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ที่กำหนดหลักเกณฑ์การโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ไม่เป็นการขัดต่อบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์คดีนี้เดิมที่ดินตามหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔ - ๐๑ ข) แปลงเลขที่ ๒๖ กลุ่มที่ ๑๓๒๑ สารบัญญัติทะเบียนที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเลขที่ ๓๘๓๐ อำเภอ นิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ ๔๖ ไร่ ๑ งาน ๔๖ ตารางวา อนุญาตให้นางนำ โพสราข เป็นผู้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ตามมติของผู้ถูกฟ้องคดี ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๕ ต่อมาเมื่อนางนำถึงแก่ความตาย ผู้ฟ้องคดีกับพวกได้ยื่นคำขอรับมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินดังกล่าว โดยขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตามพินัยกรรมฝ่ายเมือง ที่นางนำทำไว้กับอำเภอดอนตาล

/ผู้ถูกฟ้องคดี...

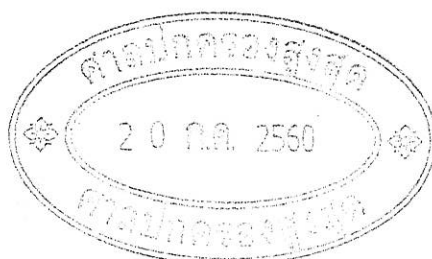
ผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ดินแปลงดังกล่าวเป็นที่ดินของรัฐตามมาตรา ๓๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแตกต่างจากที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินที่เอกชนถือกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครอง อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติต่อกรณีดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีจึงได้หารือไปยังสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ซึ่งได้ให้แนวทางในการดำเนินการว่า หากบุตรของนางนำที่บรรลุนิติภาวะทุกคนมีคุณสมบัติเป็นเกษตรกรและอยู่ในหลักเกณฑ์การรับมรดกสิทธิ ย่อมมีสิทธิขอรับมรดกสิทธิได้ แม้นางนำจะได้แสดงเจตนาไว้ก่อนตายว่ามีให้ทายาทบางคนรับมรดกในกองมรดกของตน โดยทำพินัยกรรมตามมาตรา ๑๖๐๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็ไม่มีผลเป็นการตัดมิให้ทายาทรับมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก. ๔ - ๐๑ ซึ่งเป็นที่ดินของรัฐ ตามหลักเกณฑ์ที่ ส.ป.ก. กำหนด ส่วนทายาทรายใดจะเป็นผู้ได้รับสิทธิเป็นอำนาจพิจารณาของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) หรือปฏิรูปที่ดินจังหวัดแล้วแต่กรณี ตามนัยหนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ กษ ๑๒๐๔/๔๕๖๐ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๓ และ ที่ กษ ๑๒๐๔/๖๕๒๔ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๔ ในการยื่นคำขอรับมรดกสิทธิที่ดินแปลงดังกล่าวปรากฏว่า ทายาทของนางนำแบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรกประกอบด้วยผู้ฟ้องคดี นายเรียน นายวินัย และนางเยาวเรศ (บุตรผู้ฟ้องคดี) และกลุ่มที่สองเป็นทายาทชั้นบุตรที่พินัยกรรมตัดมิให้รับมรดกสิทธิ ประกอบด้วยนายประมวล นายอำนาจ นางสาว และนายหนุ่มพล โดยทายาทกลุ่มแรกประสงค์จะให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตามพินัยกรรมของนางนำโดยอ้างคำสั่งศาลที่แต่งตั้งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จัดการมรดก แต่ทายาทกลุ่มที่สองประสงค์จะให้ผู้ถูกฟ้องคดีแบ่งแยกที่ดินในเนื้อที่เท่าๆ กัน ผู้ถูกฟ้องคดีเห็นว่า เพื่อความเป็นธรรมกับทายาทที่ยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ เมื่อทายาททั้งสองกลุ่มมีคุณสมบัติเป็นเกษตรกรตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และผู้ยื่นคำขอไม่สามารถตกลงกันได้ การพิจารณาอนุมัติการตกทอดมรดกสิทธิจึงเป็นอำนาจของผู้ถูกฟ้องคดีที่จะกำหนดตัวผู้จะได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามคำขอดังกล่าว โดยทายาทของนางนำทั้งสองกลุ่มเป็นผู้ที่เคยได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินจาก ส.ป.ก. แล้วทุกราย ดังนี้

- ๑) นายเรียน ได้รับการจัดที่ดินในเขตจังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ ๒๑ ไร่ ๑ งาน ๑๕ ตารางวา
- ๒) ผู้ฟ้องคดี ได้รับการจัดที่ดินในเขตจังหวัดยโสธร เนื้อที่ ๒๓ ไร่ ๒ งาน ๗๒ ตารางวา
- ๓) นายประมวล ได้รับการจัดที่ดินในเขตจังหวัดยโสธร เนื้อที่ ๑๕ ไร่ ๒ งาน ๕๖ ตารางวา
- ๔) นายอำนาจ ได้รับการจัดที่ดินในเขตจังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ ๒๑ ไร่ ๑๕ ตารางวา ๕) นายวินัย

/เคยได้รับ...

เคยได้รับการจัดที่ดินในเขตจังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ ๒๐ ไร่ ๑ งาน ๙๖ ตารางวา แต่ได้โอนสิทธิให้คนอื่น ๖) นางสาวด ได้รับการจัดที่ดินในเขตจังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ ๒๐ ไร่ ๓ งาน ๗) นายหนุ่มพล ได้รับการจัดที่ดินในเขตจังหวัดมุกดาหาร รวม ๒ แปลง เนื้อที่ ๒๐ ไร่ ๑ งาน ๓๑ ตารางวา และเนื้อที่ ๑ ไร่ ๓ งาน ๑๙ ตารางวา และ ๘) นางเยาวเรศ ได้รับการจัดที่ดินในเขตจังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ ๘ ไร่ ๒ งาน ๑๐ ตารางวา ผู้ถูกฟ้องคดีได้ไต่ถามถึงข้อพิพาทระหว่างทนายทของนางนำแล้วแต่ไม่สามารถหาข้อยุติได้ สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหารจึงได้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอดอนตาล ซึ่งประกอบด้วยนายอำเภอเป็นประธาน หัวหน้าส่วนที่เกี่ยวข้องในอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่เป็นกรรมการ และผู้อำนวยการกลุ่มกฎหมาย สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยเสนอแนวทางเพื่อประกอบการพิจารณาเป็น ๒ แนวทาง คือ แนวทางที่ ๑ พินัยกรรมที่นางนำทำขึ้นไม่มีผลบังคับตามแนวทางที่ ส.ป.ก. กำหนดไว้ แต่ให้นำมาประกอบการพิจารณาการตกทอดทางมรดกสิทธิแก่ทายาทได้ โดยให้แบ่งแยกที่ดินเนื้อที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันซึ่งเฉลี่ยได้คนละประมาณ ๖ ไร่ ให้แก่ทายาทชั้นบุตรของนางนำ จำนวน ๗ ราย ส่วนนางเยาวเรศ ซึ่งเป็นทายาทชั้นหลาน (บุตรผู้ฟ้องคดี) ไม่อยู่ในลำดับชั้นที่จะได้รับการจัดที่ดินในครั้งนี้ แต่หากประสงค์จะขอรับการจัดที่ดินแปลงดังกล่าว เห็นสมควรให้สืบสิทธิในส่วนของผู้ฟ้องคดี ทั้งนี้ ตามมติของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ข้อ ๓.๒.๑ ซึ่งกำหนดให้การตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์กรณีมีบุตรหลายคนขอรับสิทธิโดยขอแบ่งแยกที่ดิน และที่ดินดังกล่าวสามารถแบ่งได้เพียงพอแก่การครองชีพ ก็ให้จัดให้แก่บุคคลเหล่านั้นตามส่วนที่ตกลงกัน แนวทางที่ ๒ ให้จัดที่ดินตามเจตนาของเจ้ามรดก ที่ระบุให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จัดการมรดกตามพินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมือง โดยให้ทายาทที่ยื่นขอรับมรดกสิทธิจำนวน ๔ ราย เข้าทำประโยชน์ รวมทั้งให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอดอนตาลมีอำนาจตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่ตรวจสอบแบ่งแยกที่ดินเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและไต่ถามถึงข้อพิพาทได้ ต่อมาคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอดอนตาลในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ มีมติเห็นชอบให้ดำเนินการตามแนวทางที่ ๑ โดยให้แบ่งแยกที่ดินเนื้อที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันซึ่งเฉลี่ยได้คนละประมาณ ๖ ไร่ ให้แก่ทายาทชั้นบุตรของนางนำ จำนวน ๗ ราย สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหารจึงได้นำมติดังกล่าวเสนอต่อผู้ถูกฟ้องคดี ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหารเป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องของจังหวัด นายอำเภอในพื้นที่ ผู้แทนเกษตรกร เป็นกรรมการ

/และปฏิรูปที่ดิน...

และปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหาร เป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อพิจารณา ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดี
พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อความเป็นธรรมและการใช้ประโยชน์ในที่ดินของทายาทชั้นบุตรทุกคน
ของนางนำ จึงได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕
ให้แบ่งแยกที่ดินเนื้อที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันซึ่งเฉลี่ยได้คนละประมาณ ๖ ไร่ ให้แก่ทายาท
ชั้นบุตรของนางนำ จำนวน ๗ ราย จากนั้นผู้ถูกฟ้องคดีได้มีประกาศคณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน
จังหวัดมุกดาหาร เรื่อง ผลการคัดเลือกเกษตรกรกรเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัด
มุกดาหาร ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ และสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหารได้มีหนังสือ
ที่ มห ๐๐๑๑/๒๒๑๑ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๕ แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นทายาทของนางนำทราบ
แต่ทายาทของนางนำ ได้แก่ ผู้ฟ้องคดี นายเรียน นายวินัย และนางเยาวเรศ ไม่เห็นด้วย
จึงได้ยื่นคำอุทธรณ์ต่อสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหาร คณะอนุกรรมการพิจารณา
กฎหมายและระเบียบในคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพิจารณาตามมติของ
คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๘
พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์ กรณีจึงไม่อาจก่อให้เกิดสิทธิ
แก่ผู้ฟ้องคดีในการเสนอคำฟ้องตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี
ปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒
แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

นอกจากนี้ สิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของนางนำ
เป็นสิทธิเฉพาะตัว จะสิ้นสุดเมื่อผู้ได้รับสิทธินั้นถึงแก่ความตาย ตามข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑) ของระเบียบ
คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับ
ที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕
โดยผู้ได้รับสิทธิดังกล่าวจะจำหน่าย จ่าย โอนสิทธินั้นให้แก่บุคคลอื่นไม่ได้ เว้นแต่อยู่ในหลักเกณฑ์
เงื่อนไข และระเบียบ ที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและหรือคณะกรรมการ
ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกำหนดไว้ เพื่อประโยชน์แก่การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเท่านั้น
โดยที่สิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินเป็นสิทธิเฉพาะตัว จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นกองมรดก
ของผู้ตายตามมาตรา ๑๖๐๐ และมาตรา ๑๖๐๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
แต่เป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐ การทำพินัยกรรมโดยกำหนดตัวบุคคลให้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์
ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินจึงไม่อาจทำได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณีจำหน่ายโยกย้าย

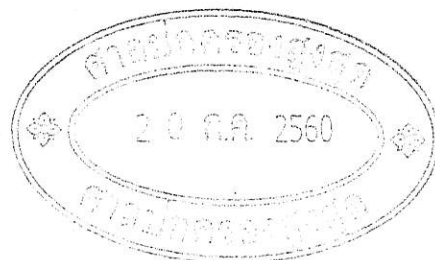
/ถ่ายเทที่ดิน...

ถ่ายเทที่ดินของรัฐให้เป็นของผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติ โดยการใช้ช่องทางในการทำพินัยกรรม เป็นเครื่องมือดำเนินการ ดังนั้น พินัยกรรมของนางนำจึงไม่มีผลบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดี ต้องดำเนินการตามเจตนาของผู้ทำพินัยกรรม การที่ผู้ถูกฟ้องคดีให้แบ่งแยกที่ดินเนื้อที่เท่ากันหรือ ใกล้เคียงกันซึ่งเฉลี่ยได้คนละประมาณ ๖ ไร่ จึงเป็นไปเพื่อความเป็นธรรมและการใช้ประโยชน์ ในที่ดินของทายาทชั้นบุตรทุกคน มติของผู้ถูกฟ้องคดีในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำให้การในทำนองเดียวกับคำฟ้อง

ศาลปกครองชั้นต้นเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ได้จากคู่กรณีจนถึงขั้นทำคำคัดค้านคำให้การ เพียงพอที่จะพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดี โดยไม่ต้องดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงจนครบ ทุกขั้นตอนตามที่กำหนดในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วย วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า มติของผู้ถูกฟ้องคดี ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ที่เห็นชอบให้แบ่งแยกที่ดิน ตามหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔ - ๐๑ ข) แปลงเลขที่ ๒๖ กลุ่มที่ ๑๓๒๑ เนื้อที่ ๔๖ ไร่ ๑ งาน ๔๖ ตารางวา ให้แก่ทายาทชั้นบุตรทั้ง ๗ ราย ของนางนำ โพสราษ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าว จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อผู้ฟ้องคดีได้รับผลกระทบจากมติดังกล่าว จึงเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องมาจากมติของผู้ถูกฟ้องคดี และการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายต้องมีคำบังคับของศาลตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน เมื่อผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับมติของ ผู้ถูกฟ้องคดี จึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๕ ยื่นอุทธรณ์ต่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดิน จังหวัดมุกดาหาร เพื่อให้คณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบในคณะกรรมการ ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพิจารณาต่อไป ซึ่งมีได้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์ไว้ด้วย โดยขณะที่ผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องต่อศาล คำอุทธรณ์ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา คณะอนุกรรมการ พิจารณากฎหมายและระเบียบจึงควรพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน ซึ่งเป็นระยะเวลาอันสมควร แต่เมื่อมิได้พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว

/กรณีจึงต้อง...

กรณีจึงต้องถือว่าผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหาย ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แล้ว ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีฟังไม่ขึ้น

ส่วนประเด็นที่ว่า มติของผู้ถูกฟ้องคดีในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ที่เห็นชอบให้แบ่งแยกที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินให้แก่ทายาทชั้นบุตรของนางนำ โพสราข จำนวน ๗ ราย เนื้อที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันซึ่งเฉลี่ยได้คนละประมาณ ๖ ไร่ เป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบหรือไม่ เห็นว่า จากบทบัญญัติตามมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ประกอบกับข้อ ๔ ข้อ ๖ และข้อ ๘ ของระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ที่มีความประสงค์จะได้สิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินดังกล่าวกำหนด โดยมีกระบวนการพิจารณาให้สิทธิแก่เกษตรกรเป็นรายๆ ไป สิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔ - ๐๑ ข) แปลงเลขที่ ๒๖ กลุ่มที่ ๑๓๒๑ สารบัตหะเบียนที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเลขที่ ๓๘๓๐ อำเภอ นิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ของนางนำ จึงเป็นสิทธิเฉพาะตัว และสิ้นสุดทันทีที่นางนำถึงแก่ความตาย ทั้งนี้ ตามข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑) และวรรคสอง ของระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ สิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวจึงมิใช่กองมรดกที่จะตกทอดแก่ทายาทโดยธรรมหรือทายาทตามพินัยกรรมทันทีเมื่อนางนำถึงแก่ความตาย ผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจขอรับมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของนางนำในฐานะทายาทตามพินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมืองได้ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีชอบที่จะนำที่ดินดังกล่าวไปจัดให้แก่ทายาทของนางนำแต่ละคนตามหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุมัติการโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของผู้รับมรดกสิทธิด้วยว่า ต้องเป็นเกษตรกรและเป็นผู้ไม่มีที่ดินทำกินของตนเองเพียงพอแก่การครองชีพอยู่ก่อนแล้ว หรือเป็นผู้ไม่ได้รับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก. หรือได้รับการจัดจาก ส.ป.ก. อยู่ก่อนแล้ว และเนื้อที่รับโอนหรือตกทอดรวมกันไม่เกินขนาดถือครองที่ดินตามที่กฎหมายกำหนด ตามข้อ ๓ ประกอบกับข้อ ๕ ของมติของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน

/เพื่อเกษตรกรรม...

เพื่อเกษตรกรรม ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ การที่นางน้า ได้ทำพินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมือง ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ตัดทายาทบางราย มิให้รับมรดก และให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จัดการมรดกตามพินัยกรรม ต่อมาเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ นางน้า ได้ถึงแก่ความตาย ศาลจังหวัดมุกดาหารได้มีคำสั่งในคดีหมายเลขแดงที่ ๔๐๓/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๓ ตั้งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จัดการมรดกของนางน้าตามคำขอของผู้ฟ้องคดี หลังจากนั้น ทายาทของนางน้าได้ยื่นคำขอต่อสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหาร เพื่อขอรับมรดก สิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินแปลงดังกล่าว ซึ่งอำนาจในการพิจารณา อนุมัติการตกทอดมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน เป็นอำนาจของ ผู้ถูกฟ้องคดีที่จะกำหนดตัวผู้ที่ได้รับสิทธิดังกล่าว ตามข้อ ๓ ของมติของคณะกรรมการปฏิรูป ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ อีกทั้ง ยังปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีและทายาทคนอื่นๆ ของนางน้า ที่ยื่นคำขอรับมรดกสิทธิการเข้าทำ ประโยชน์ในที่ดินแต่ละรายต่างเคยได้รับอนุญาตให้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินจาก ส.ป.ก. มาแล้วทุกราย คณะอนุกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอดอนตาลพิจารณาแล้วมีมติในการ ประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เห็นชอบให้แบ่งแยกที่ดินเนื้อที่เท่ากัน หรือใกล้เคียงกันเฉลี่ยได้คนละประมาณ ๖ ไร่ ให้แก่ทายาทชั้นบุตรของนางน้า จำนวน ๗ ราย ดังนี้ ผู้ฟ้องคดี นายเรียน นายวินัย นายประมวล นายอำนวย นางสวาด และนายหนุ่มพล ส่วนนางเยาวเรศ (บุตรผู้ฟ้องคดี) ไม่อยู่ในลำดับชั้นที่จะได้รับการจัดที่ดินในครั้งนี้ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดี ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ มีมติเห็นชอบตามความเห็น ของคณะอนุกรรมการปฏิรูปที่ดินฯ และได้มีประกาศคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหาร เรื่อง ผลการคัดเลือกเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหาร ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ จึงเห็นได้ว่า ในการพิจารณาอนุมัติการโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิการ เข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของผู้ถูกฟ้องคดี เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินกำหนดไว้ อันเป็นการใช้ดุลพินิจที่เหมาะสมและ ชอบด้วยมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ประกอบกับข้อ ๔ ข้อ ๖ และข้อ ๘ ของระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิ ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ และข้อ ๓ ประกอบกับข้อ ๕ ของมติ ของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔

/กรกฎาคม...

กรกฎาคม ๒๕๕๕ เห็นชอบให้แบ่งแยกที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน แปลงเลขที่ ๒๖ กลุ่มที่ ๑๓๒๑ ให้แก่ทายาทชั้นบุตรของนางนา โปสราข จำนวน ๗ ราย เนื้อที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งเฉลี่ยได้คนละประมาณ ๖ ไร่ จึงเป็นมติที่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง

ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นทายาทโดยธรรมและเป็นผู้จัดการมรดกของนางนา โปสราข ตามคำสั่งของศาลจังหวัดมุกดาหาร คดีหมายเลขแดงที่ ๔๐๓/๒๕๕๓ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า นางนาในฐานะผู้ทรงสิทธิที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔ - ๐๑ ข) แปลงเลขที่ ๒๖ กลุ่มที่ ๑๓๒๑ สารบัญญัติทะเบียนที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน เลขที่ ๓๘๓๐ อำเภอโนนคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ ๔๖ ไร่ ๑ งาน ๔๖ ตารางวา แสดงเจตนากำหนดการเผื่อตายไว้ในพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ตัดทายาทบางรายไม่ได้รับมรดกในที่ดินที่ตนเป็นผู้มีสิทธิได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าว การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ คัดเลือกเกษตรกรซึ่งเป็นทายาทของนางนา จำนวน ๗ ราย ได้แก่ ๑) นายเรียน โปสราข ๒) ผู้ฟ้องคดี ๓) นายประมวล โปสราข ๔) นายอำนาจ โปสราข ๕) นายวินัย โปสราข ๖) นางสาวต ฝูงาม และ ๗) นายหนุ่มพล โปสราข ให้ได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินเท่ากันหรือใกล้เคียงกันเฉลี่ยประมาณคนละ ๖ ไร่ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ไม่ถูกต้องและไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขัดต่อคำสั่งของศาลจังหวัดมุกดาหาร

ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นเป็นให้เพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดีในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ที่เห็นชอบให้แบ่งแยกที่ดินเนื้อที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันซึ่งเฉลี่ยได้คนละประมาณ ๖ ไร่ ให้แก่ทายาทชั้นบุตรของนางนา จำนวน ๗ ราย และให้ผู้ฟ้องคดีกับทายาทที่มีชื่อในพินัยกรรมเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าวตามที่ระบุในพินัยกรรม ให้เป็นไปตามคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีต่อไป

ผู้ถูกฟ้องคดีแก้อุทธรณ์ว่า การดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีในคราวการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เพื่อพิจารณาคัดเลือกทายาทเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน กรณีนางนา โปสราข ซึ่งเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงเลขที่ ๒๖ กลุ่มที่ ๑๓๒๑ เนื้อที่ ๔๖ ไร่ ๑ งาน ๔๖ ตารางวา ถึงแก่ความตาย ผู้ถูกฟ้องคดีได้พิจารณาโดยอาศัยข้อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยชอบแล้ว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

/มาตรา...

มาตรา ๑๓ บัญญัติให้มีคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหารมีอำนาจตามมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ประกอบพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่ตำบลนาบกอก ตำบลนาอุดม ตำบลนิคมคำสร้อย ตำบลโซคชัย อำเภอนิคมคำสร้อย ตำบลดงเย็น อำเภอเมืองมุกดาหาร และตำบลเหล่าหมี ตำบลป่าไร่ ตำบลบ้านบาก อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๐ (โครงการป่าดงบังอี แปลงที่ ๓) มาตรา ๓๖ ทวิ บัญญัติให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และมาตรา ๓๐ บัญญัติให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมมีอำนาจจัดให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ข้อเท็จจริงในคดีนี้ตำแหน่งที่ดินที่ผู้ฟ้องคดีขอให้ เพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดี คือ ที่ดิน ส.ป.ก. แปลงเลขที่ ๒๖ กลุ่มที่ ๑๓๒๑ เนื้อที่ ๔๖ ไร่ ๑ งาน ๔๖ ตารางวา ซึ่งได้อนุญาตให้นำเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามมติของผู้ถูกฟ้องคดี ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๕ อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินตาม พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินดังกล่าว ซึ่งตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิ ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งสิทธิในการเข้าทำประโยชน์ ในที่ดินที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหารได้อนุญาตให้นำเข้าทำประโยชน์นั้น เป็นสิทธิที่กำหนดคุณสมบัติเฉพาะตัว โดยผู้ได้รับสิทธิจะต้องมีคุณสมบัติเป็นเกษตรกร และมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการ ให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ และสิทธิดังกล่าวจะสิ้นสุดลง เมื่อผู้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินได้ถึงแก่กรรม ตามข้อ ๑๑ (๑) ของระเบียบดังกล่าว ซึ่งผู้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์จะจำหน่าย จ่าย โอนให้แก่บุคคลอื่นไม่ได้ เว้นแต่ อยู่ในหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และระเบียบที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และ/หรือ คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกำหนดไว้ เพื่อประโยชน์แห่งการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม ดังนั้น การทำพินัยกรรมที่กำหนดตัวบุคคลในการรับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ ในที่ดินเขตปฏิรูปที่ดิน โดยที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จึงไม่ถือว่าเป็นกองมรดกของผู้ตาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๐๐ และ มาตรา ๑๖๐๓ โดยที่ศาลปกครองสูงสุดได้เคยมีคำพิพากษาคดีหมายเลขดำที่ ๘๔๓ - ๘๔๔/๒๕๕๑

/หมายเลขแดง...

หมายเลขแดงที่ ๒๘๓ - ๒๘๔/๒๕๕๔ ระหว่าง นางช่อม เตียงขุนทด และนายห้วง เตียงขุนทด ผู้ฟ้องคดี กับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดชัยภูมิ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ วินิจฉัยว่า มติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในคราวการประชุม ครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ เรื่องหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการโอน และการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ ในการตกทอดทางมรดกไม่ขัดต่อบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้มีมติในคราวการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ เรื่องหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิ การเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ข้อ ๓ กำหนดให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นผู้มี อำนาจพิจารณาอนุมัติ การโอน และการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินต่อไปนี้ ๓.๑ การโอนที่ดินที่ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ให้แก่บุตรที่บรรลุนิติภาวะของผู้ได้รับสิทธิ การเข้าทำประโยชน์มากกว่าหนึ่งคน และเป็นกรณีที่พิจารณาเห็นว่าเป็นที่ดินที่มีขนาดแบ่งแยกได้ และเพียงพอแก่การครองชีพ ๓.๒ การตกทอดทางมรดกสิทธิ ๓.๒.๑ การตกทอดทางมรดก สิทธิการเข้าทำประโยชน์กรณีมีบุตรหลายคนขอรับมรดกสิทธิ โดยขอให้แบ่งแยกที่ดิน และที่ดิน ดังกล่าวสามารถแบ่งได้เพียงพอแก่การครองชีพ ก็ให้จัดให้แก่บุคคลเหล่านั้นตามส่วนที่ตกลงกัน ๓.๒.๒ ในกรณีตามข้อ ๓.๒.๑ หากพิจารณาเห็นว่าที่ดินไม่สามารถแบ่งแยกได้ให้มีอำนาจ กำหนดตัวเกษตรกรผู้เป็นบุตรเพียงรายเดียวเท่านั้นที่จะได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ ในที่ดินดังกล่าว ๓.๓ การโอนหรือการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ให้แก่ ทายาท ดังนี้ ๑) บิดา มารดา ของเกษตรกร ๒) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันของเกษตรกร ๓) พี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกันของเกษตรกร ๔) หลานของเกษตรกร ข้อ ๗ ในกรณีผู้ยื่นคำขอโอนและตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ไม่เห็นด้วยกับ การพิจารณาของปฏิรูปที่ดินจังหวัดหรือคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับหนังสือแจ้ง และให้สำนักงาน การปฏิรูปที่ดินจังหวัดส่งคำอุทธรณ์ดังกล่าวให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เพื่อนำเสนอคณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบในคณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมพิจารณาต่อไป การพิจารณาของคณะอนุกรรมการฯ ให้ถือเป็นที่สุด... หากผู้ยื่นคำขอประสงค์จะฟ้องโต้แย้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้ทำเป็นคำฟ้องเป็นหนังสือยื่นต่อ ศาลปกครองภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รับแจ้งหรือทราบคำวินิจฉัยอุทธรณ์ เพื่อให้เป็นไป

/ตามมาตรา...

ตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

คดีนี้เมื่อนางนำ ผู้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินได้ถึงแก่ความตาย จะสิ้นสุดสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ตามข้อ ๑๑ (๑) ของระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้มีมติในคราวการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ เรื่องหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการโอนและตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการไว้ การที่ผู้ฟ้องคดีกับพวกได้ยื่นคำขอรับมรดกสิทธิโดยแนบพินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมืองที่นางนำได้ทำไว้กับอำเภอตอนดาล ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหารดำเนินการตามคำสั่งของพินัยกรรม แต่เนื่องจากที่ดินแปลงดังกล่าวเป็นที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๓๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ ซึ่งแตกต่างจากที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินที่เอกชนถือกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง กรณีดังกล่าวสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหารได้หารือไปยังสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และได้รับแนวทางในการดำเนินการว่า หากบุตรของนางนำที่บรรลุนิติภาวะทุกคนซึ่งมีคุณสมบัติเป็นเกษตรกร และอยู่ในหลักเกณฑ์การรับมรดกสิทธิ จึงมีสิทธิขอรับมรดกสิทธิ แม้นางนำได้แสดงเจตนาไว้ตามพินัยกรรมมิให้ทายาทบางรายรับมรดกในบรรดาทรัพย์สินทั้งหลายของตนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๐๘ ก็ไม่มีผลเป็นการตัดมิให้ทายาทรับมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก. ๔ - ๐๑ ซึ่งเป็นที่ดินของรัฐแต่อย่างใด ส่วนทายาทรายใดจะเป็นผู้ได้รับสิทธิเป็นอำนาจการพิจารณาของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด หรือปฏิรูปที่ดินจังหวัดแล้วแต่กรณี ตามนัยหนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ กษ ๑๒๐๔/๔๕๖๐ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ประกอบกับผู้ยื่นคำขอรับมรดกสิทธิการได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวทุกรายต่างได้รับอนุญาตให้ได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของ ส.ป.ก. (ส.ป.ก. ๔ - ๐๑) มาแล้ว คณะอนุกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอตอนดาลจึงเห็นว่า พินัยกรรมที่นางนำได้ทำขึ้นไม่มีผลบังคับตามแนวทางที่ ส.ป.ก. กำหนดไว้แต่นำมาใช้ประกอบการพิจารณาดกทอดทางมรดกสิทธิแก่ทายาทได้ จึงมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เห็นชอบให้ทายาทชั้นบุตรของนางนำจำนวน ๗ คน ให้แบ่งแยกเนื้อที่เท่ากัน

/หรือใกล้เคียงกัน...

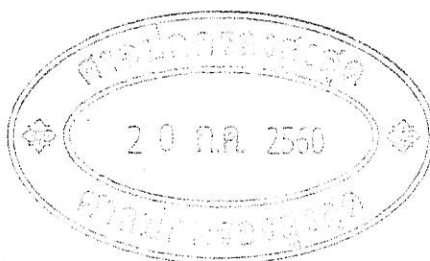
หรือใกล้เคียงกันซึ่งเฉลี่ยได้คนละประมาณ ๖ ไร่ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหาร ในคราวการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ แต่ผู้ฟ้องคดีกับพวกไม่เห็นพ้องด้วยจึงได้ยื่นอุทธรณ์ต่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหาร คณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบในคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๖ มีมติให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จากข้อกฎหมายและระเบียบดังกล่าวเห็นว่า สิทธิในการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ผู้ได้สิทธิจากการปฏิรูปที่ดินไม่มีอำนาจหรือมีสิทธิในการทำนุยกรรม กำหนดตัวบุคคลใดในการสืบสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินได้ สิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินยังอยู่ภายใต้บังคับของระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในการที่จะควบคุมการใช้ประโยชน์ในที่ดินให้ต้องตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปที่ดิน อีกทั้งยังเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดกรณีจำหน่าย โยกย้าย ถ่ายเทที่ดินของรัฐให้เป็นของผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติโดยแท้จริง โดยการใช้ช่องทางในการทำนุยกรรมเป็นเครื่องมือดำเนินการ การที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหารได้พิจารณาอย่างรอบด้านและคำนึงถึงความเป็นธรรม การใช้ประโยชน์ในที่ดินเห็นว่ามีแบ่งแยกเนื้อที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันซึ่งเฉลี่ยได้คนละประมาณ ๖ ไร่ จึงชอบแล้ว

ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

ศาลปกครองสูงสุดออกนั่งพิจารณาคดี โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวน และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณาเอกสารทั้งหมดในสำนวนคดี กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องประกอบแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ที่ดินที่พิพาทเดิมนางนา โพสราข ซึ่งเป็นมารดาของผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔ - ๐๑ ข) แปลงเลขที่ ๒๖ กลุ่มที่ ๑๓๒๑ อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ ๔๖ ไร่ ๑ งาน ๔๖ ตารางวา ระหว่างทำประโยชน์ในที่ดิน นางนาได้ทำนุยกรรมเอกสารฝ่ายเมือง ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ดัดทนายบางราย ได้แก่ ๑) นายประมวล โพสราข ๒) นายอำนวย โพสราข ๓) นายหนุ่มพล โพสราข ๔) นางสาวต ผิวงาม และ ๕) ทายาทของนายขำ โพสราข และนางพรพนา โพสราข ทุกคนมิได้รับมรดก และให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จัดการมรดกตามพินัยกรรม ต่อมาเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ นางนาได้ถึงแก่ความตาย

/ผู้ฟ้องคดี...

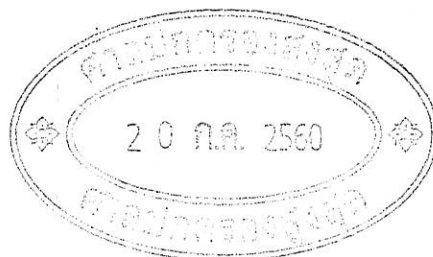
ผู้ฟ้องคดีจึงนำพินัยกรรมดังกล่าวยื่นต่อศาลจังหวัดมุกดาหารขอให้ตั้งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จัดการมรดกของนางนำ ศาลจังหวัดมุกดาหารได้มีคำสั่งในคดีหมายเลขแดงที่ ๔๐๓/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๓ ตั้งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จัดการมรดกของนางนำตามคำขอของผู้ฟ้องคดี หลังจากนั้น บรรดาทายาทของนางนำ รวมทั้งผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำขอต่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหาร เพื่อขอรับมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินแปลงดังกล่าว โดยแบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ผู้ฟ้องคดี นายเรียน นายวินัย และนางเยาวเรศ (บุตรผู้ฟ้องคดี) และกลุ่มที่สอง เป็นทายาทชั้นบุตรที่พินัยกรรมตัดมิให้รับมรดกสิทธิ ประกอบด้วย นายประมวล นายอำนวย นางสวาด และนายหนุ่มนวล ทายาทกลุ่มแรกประสงค์จะให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตามพินัยกรรมของนางนำ โดยอ้างคำสั่งศาลที่ตั้งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จัดการมรดกและตัดทายาทบางรายที่ระบุนามไม่ได้รับมรดก แต่ทายาทกลุ่มที่สองประสงค์จะให้ผู้ถูกฟ้องคดีแบ่งแยกที่ดินในเนื้อที่เท่าๆ กัน โดยที่ปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีและทายาทคนอื่นๆ ของนางนำที่ยื่นคำขอรับมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าว ต่างเคยได้รับอนุญาตให้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินจาก ส.ป.ก. มาแล้วทุกราย ดังนี้ ๑) นายเรียน ได้รับการจัดที่ดินในเขตจังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ ๒๑ ไร่ ๑ งาน ๑๕ ตารางวา ๒) ผู้ฟ้องคดี ได้รับการจัดที่ดินในเขตจังหวัดยโสธร เนื้อที่ ๒๓ ไร่ ๒ งาน ๗๒ ตารางวา ๓) นายประมวล ได้รับการจัดที่ดินในเขตจังหวัดยโสธร เนื้อที่ ๑๕ ไร่ ๒ งาน ๕๖ ตารางวา ๔) นายอำนวย ได้รับการจัดที่ดินในเขตจังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ ๒๑ ไร่ ๑๕ ตารางวา ๕) นายวินัย เคยได้รับการจัดที่ดินในเขตจังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ ๒๐ ไร่ ๑ งาน ๙๖ ตารางวา แต่ได้โอนสิทธิให้คนอื่น ๖) นางสวาด ได้รับการจัดที่ดินในเขตจังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ ๒๐ ไร่ ๓ งาน ๗) นายหนุ่มนวล ได้รับการจัดที่ดินในเขตจังหวัดมุกดาหาร รวม ๒ แปลง เนื้อที่ ๒๐ ไร่ ๑ งาน ๓๑ ตารางวา และเนื้อที่ ๑ ไร่ ๓ งาน ๑๙ ตารางวา และ ๘) นางเยาวเรศ ได้รับการจัดที่ดินในเขตจังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ ๘ ไร่ ๒ งาน ๑๐ ตารางวา การแบ่งปันมรดกที่ดินที่พิพาทระหว่างบรรดาทายาทของนางนำ ไม่อาจตกลงกันได้ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหารจึงได้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอดอนตาล ซึ่งได้มีมติในคราวการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เห็นชอบให้แบ่งแยกที่ดินเนื้อที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันซึ่งเฉลี่ยได้คนละประมาณ ๖ ไร่ ให้แก่ทายาทชั้นบุตรของนางนำ จำนวน ๗ ราย ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีในคราวการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ มีมติเห็นชอบตามความเห็นของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอดอนตาล และได้มีประกาศคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหาร เรื่อง ผลการคัดเลือกเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหาร ลงวันที่

๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ จากนั้น สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหารได้มีหนังสือที่ มห ๐๐๑๑/๒๒๑๑ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๕ แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบ แต่ผู้ฟ้องคดี นายเรียน นายวินัย และนางเยาวเรศ ไม่เห็นด้วยกับมติของผู้ถูกฟ้องคดี จึงยื่นคำอุทธรณ์ต่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหาร เพื่อเสนอคำอุทธรณ์ดังกล่าวให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เพื่อนำเสนอคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบในคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพิจารณาต่อไป ตามมติของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ซึ่งคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๕ ได้พิจารณาคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีกับพวกแล้ว เห็นว่า การจัดที่ดินให้แก่ทายาทของนางนำเท่ากันทุกคนนั้นชอบแล้ว จึงมีมติให้ยกอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยจึงยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด

คดีมีประเด็นต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีว่า มติของผู้ถูกฟ้องคดีในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ที่เห็นชอบให้แบ่งแยกที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินให้แก่ทายาทชั้นบุตรของนางนำ โพสราษ จำนวน ๗ ราย เนื้อที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งเฉลี่ยได้คนละประมาณ ๖ ไร่ นั้น ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามมาตรา ๑๖๐๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ กองมรดกของผู้ตายได้แก่ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตายตลอดทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ เว้นแต่ตามกฎหมายหรือว่าโดยสภาพแล้ว เป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้ พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า บรรดาที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ ส.ป.ก. ได้มา ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรได้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ตามขนาดการถือครองในที่ดินดังกล่าวต่อไป (๑) จำนวนที่ดินไม่เกินห้าสิบไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งประกอบเกษตรกรรมอย่างอื่นนอกจากเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ใหญ่ตาม (๒) (๒) จำนวนที่ดินไม่เกินหนึ่งร้อยไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งใช้ประกอบเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ใหญ่ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนด... และมาตรา ๓๙ บัญญัติว่า ที่ดินที่บุคคลได้รับสิทธิโดยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจะทำการแบ่งแยกหรือโอนสิทธิในที่ดินนั้นไปยังผู้อื่นมิได้ เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม

/หรือโอนไปยัง...

หรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔ กำหนดนิยามคำว่า “เกษตรกร” หมายความว่า (๑) ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยพิจารณาจากการใช้เวลาส่วนใหญ่ในรอบปีเพื่อประกอบเกษตรกรรมแห่งท้องถิ่นนั้น (๒) ผู้ยากจน ผู้จบการศึกษาทางเกษตรกรรม และผู้เป็นบุตรของเกษตรกรที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และข้อ ๘ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า เกษตรกรผู้จะได้รับการพิจารณาคัดเลือกเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินได้ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้ (๑) เกษตรกรผู้ถือครองที่ดินของรัฐหรือเกษตรกรผู้เช่าที่ดินที่นำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และเป็นผู้ทำกินในที่ดินนั้น (๒) เกษตรกรผู้ได้รับการขึ้นทะเบียนขอรับที่ดินทำกินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (๓) เกษตรกรอื่นตามที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำหนด วรรคสอง กำหนดว่า ให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นผู้พิจารณาในการจัดลำดับเกษตรกรที่จะจัดที่ดินให้ตามวรรคหนึ่ง ระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรสันสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบจาก ส.ป.ก. ในกรณีดังต่อไปนี้ (๑) ตาย เลิกสถาบันเกษตรกร หรือสละสิทธิ เว้นแต่จะมีการตกทอดทางมรดก ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘... วรรคสอง กำหนดว่า การสันสิทธิตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ย่อมมีผลทันทีที่เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นขึ้น และมติของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ข้อ ๓ กำหนดว่า ให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติการโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินต่อไปนี้ ๓.๑ การโอนที่ดินที่ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ให้แก่บุตรที่บรรลุนิติภาวะของผู้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์มากกว่าหนึ่งคน และเป็นกรณีที่พิจารณาเห็นว่า เป็นที่ดินที่มีขนาดแบ่งแยกได้และเพียงพอแก่การครองชีพ ๓.๒ การตกทอดทางมรดกสิทธิ ๓.๒.๑ การตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ กรณีมีบุตรหลายคนขอรับมรดกสิทธิโดยขอให้แบ่งแยกที่ดินและที่ดินดังกล่าวสามารถแบ่งได้เพียงพอแก่การครองชีพก็ให้จัดให้แก่บุคคลเหล่านั้นตามส่วนที่ตกลงกัน ๓.๒.๒ ในกรณีตามข้อ ๓.๒.๑ หากพิจารณาเห็นว่าที่ดินไม่สามารถแบ่งแยกได้ให้

/มีอำนาจ...

มีอำนาจกำหนดตัวเกษตรกรผู้เป็นบุตรเพียงรายเดียวเท่านั้นที่จะได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว ๓.๓ การโอนหรือการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ให้แก่ทายาท ดังนี้ ๑) บิดา มารดา ของเกษตรกร ๒) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันของเกษตรกร ๓) พี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกันของเกษตรกร ๔) หลานของเกษตรกร... และข้อ ๕ กำหนดว่า ผู้รับโอนสิทธิการเข้าทำประโยชน์ และผู้รับมรดกสิทธิตามข้อ ๒ และข้อ ๓ ต้องเป็นเกษตรกร และเป็นผู้ไม่มีที่ดินทำกินของตนเองเพียงพอแก่การครองชีพอยู่ก่อนแล้ว หรือเป็นผู้ไม่ได้รับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก. หรือได้รับการจัดจาก ส.ป.ก. อยู่ก่อนแล้ว และเนื้อที่รับโอนหรือตกทอดรวมกันไม่เกินขนาดถือครองที่ดินตามที่กฎหมายกำหนด

คดีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ที่ดินที่พิพาทเป็นที่ดินที่นางน้า โปสราฯ ได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔ - ๐๑ ข) แปลงเลขที่ ๒๖ กลุ่มที่ ๑๓๒๑ อำเภอเนินกุ่มคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ ๔๖ ไร่ ๑ งาน ๔๖ ตารางวา ซึ่งเมื่อพิจารณาตามมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ ประกอบกับข้อ ๔ ข้อ ๖ และข้อ ๘ ของระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ จะเห็นได้ว่า ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินทั้งหมดเป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ดินดังกล่าวทั้งหมดจึงเป็นที่ดินของรัฐ ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน หรือผู้ได้สิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินกำหนดโดยพิจารณาถึงคุณสมบัติของเกษตรกรที่ขอรับสิทธิเป็นแต่ละรายไป ผู้ได้สิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินไม่มีอำนาจหรือมีสิทธิในการทำนิติกรรมเพื่อกำหนดตัวบุคคลใดในการสืบทอดสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินได้เอง อำนาจในการอนุญาตให้บุคคลใดเข้าทำประโยชน์ในที่ดินต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบที่เกี่ยวข้องกำหนด ทั้งนี้ ก็เพื่อให้การใช้ประโยชน์ในที่ดินเป็นไปโดยถูกต้องตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปที่ดิน และเพื่อป้องกันมิให้เกิดการจำหน่าย โอนที่ดินของรัฐไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ด้วยเหตุดังกล่าว สิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงปฏิรูปที่ดินจึงเป็นการเฉพาะตัวของผู้ได้รับอนุญาต และสิทธิดังกล่าวย่อมสิ้นสุดลงทันทีที่ผู้ทรงสิทธิถึงแก่ความตาย ตามข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑) และวรรคสองของระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบัน

/เกษตรกร...

เกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์
 ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ สิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน
 ตามหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔ - ๐๑ ข) แปลงเลขที่ ๒๖
 กลุ่มที่ ๑๓๒๑ ของนางนา จึงมิใช่ทรัพย์สินมรดกอันจะตกได้แก่บรรดาทายาทของนางนา
 ตามมาตรา ๑๖๐๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นางนาไม่อาจจำหน่ายสิทธิดังกล่าว
 ของตนให้แก่ทายาทโดยทางพินัยกรรมได้ และเมื่อสิทธิของนางนาลิ้นสุดลงแล้ว ย่อมเป็นอำนาจ
 ของผู้ถูกฟ้องคดีที่จะอนุญาตให้เกษตรกรรายใดที่ยื่นคำขอ และมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์
 ที่กฎหมายกำหนดเป็นผู้ได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าวต่อไปได้ ตามมาตรา ๓๐
 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 การที่ผู้ฟ้องคดีและบรรดาทายาทของนางนา ต่างยื่นคำขอต่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดิน
 จังหวัดมุกดาหาร เพื่อขอรับมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินแปลงดังกล่าว
 ถือว่าเป็นเพียงการยื่นคำร้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีจัดที่ดินในเขตปฏิรูปให้ตามอำนาจหน้าที่
 ของผู้ถูกฟ้องคดีเท่านั้น ซึ่งกรณีดังกล่าวคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอดอนตาลได้มีมติ
 ในคราวการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เห็นชอบให้แบ่งแยกที่ดิน
 เนื้อที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันซึ่งเฉลี่ยได้คนละประมาณ ๖ ไร่ ให้แก่ทายาทชั้นบุตรของ
 นางนา จำนวน ๗ ราย ได้แก่ ผู้ฟ้องคดี นายเรียน นายวินัย นายประมวล นายอำนาจ นางสาว
 และนายหนุ่มพล ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาแล้วมีมติในคราวการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่
 ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เห็นชอบตามความเห็นของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอดอนตาล
 และได้มีประกาศมติดังกล่าวตามประกาศคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหาร
 เรื่อง ผลการคัดเลือกเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหาร ลงวันที่
 ๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ การพิจารณาอนุมัติการโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้า
 ทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของผู้ถูกฟ้องคดีจึงชอบด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ
 และเงื่อนไขที่กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินกำหนดไว้ ตามมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๙
 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 ประกอบกับข้อ ๔ ข้อ ๖ และข้อ ๘ ของระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
 ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการ
 ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ และมติของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
 ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีมติ
 ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เห็นชอบให้แบ่งแยกที่ดินในเขต

/ปฏิรูปที่ดิน...

ปฏิรูปที่ดิน แปลงเลขที่ ๒๖ กลุ่มที่ ๑๓๒๑ ให้แก่ทายาทชั้นบุตรของนางนำ โพสราข จำนวน ๗ ราย เนื้อที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันซึ่งเฉลี่ยได้คนละประมาณ ๖ ไร่ เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีอ้างในอุทธรณ์ว่า มติของผู้ถูกฟ้องคดีขัดกับคำสั่งของศาลจังหวัดมุกดาหาร นั้น เห็นว่า คำสั่งของศาลจังหวัดมุกดาหาร ในคดีหมายเลขดำที่ ๒๖๒/๒๕๕๓ คดีหมายเลขแดงที่ ๔๐๓/๒๕๕๓ เป็นแต่เพียงคำสั่งตั้งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จัดการมรดกของนางนำ มิใช่คำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับสิทธิในที่ดินปฏิรูปที่พิพาทแต่อย่างใด คำสั่งของศาลจังหวัดมุกดาหารดังกล่าวเป็นคนละเรื่องคนละกรณีกับประเด็นที่พิพาทในคดีนี้ **ข้ออ้างตามอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีทุกข้อฟังไม่ขึ้น**

การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง นั้น ศาลปกครองสูงสุดเห็นฟ้องด้วย

พิพากษายืน

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายประสิทธิ์ศักดิ์ มีลาภ
ประธานแผนกคดีละเมิดและความรับผิดอย่างอื่น
ในศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการหัวหน้าคณะ

นายสมชาย เอ็มโอช
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายบุญอนันต์ วรรณพานิชย์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นางสิริกาญจน์ พานพิทักษ์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายประสาน บางประสิทธิ์

